
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מגדר ולאומיות - 56526

תאריך עדכון אחרון 01-02-2016

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדע המדינה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' עמיקם נחמני

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: amikam.nachmani@biu.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: רביעי, 17:30 - 18:30, חברה 5322

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

לאומיות, אתניות ומגדר, תופסים חלק רחב מההוויה הפוליטית, החברתית, התרבותית והצבאית. בחקר התופעות, בכולן או מקצתן, החלו כבר במאה ה-19, והעניין בהן גבר, בהתמדה, במאה ה-20, וממשיך בימינו. לאומיות/חברה/אתניות/תרבות/ומגדר (בתוספת התפיסות והדימויים הקשורים בגברים ובנשים) ופמיניזם (תנועה הבאה לשנות תפיסות ודימויים אלה) - לשילוב של האלמנטים הללו יש היבטים מגוונים הקשורים זה בזה. הצורך לחוקרם, להבינם ולנתחם נפוץ כיום מבעבר.

מטרות הקורס:

מטרת השיעור

אין בכוונת השיעור לדון בנשים, גברים ובפמיניזם לעצמם - - להבהרה נוספת: השיעור אינו שיעור בפמיניזם - - הגם שתיאוריות פמיניסטיות תידונה במהלכו, כי אם בעיקר בנקודות ההשקה בין מגדר ולבין לאומיות/אתניות/תרבות/חברה. נושאים כדמוגרפיה, מלחמה, שירות נשים וגברים בצבא, השתקפות המגדר באמנות, בספרות, בשירה - נושאים אלה ואחרים ידונו במהלך הקורס. הכוונה היא שללוקחים חלק בקורס תהיינה ההבנה והיכולת להבין טוב יותר את נקודות ההשקה בין מגדר ולאומיות.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

-הכשרת התלמיד לעבודת מחקר אקדמית בתחום הנלמד של מגדר ולאומיות, תוך שימת דגש על שילוב מחקרי בין התחום התיאורטי לתחום האמפירי.
-אפשרות לזהות את נקודות המפגש וההשקה בין לאומיות ומגדר.
-יכולת להציע נקודות מבט שונות מהמקובל במה שנוגע למגדר ולאומיות.
-יכולת זיהוי השוואתית של הדימויים הקשורים למגדר ולאומיות בחברות ובתרבויות השונות.
-יכולת להציע שינויים ברמה החברתית והמערכתית כדי לשפר את המפגש בין מגדר ולאומיות.
-יכולת לנתח ולהבין תופעות הקשורות לתעסוקת גברים ונשים.
-יכולת להבין את תפקיד הלאומיות והמגדר בישראל, במזרח התיכון, ובמדינות נוספות.
-יכולת להבין את תפקיד המגדר במדינת הלאום ובמאבקים ובסכסוכים לאומיים.

דרישות נוכחות (%) :

נדרשת נוכחות מלאה

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. תיאוריות מגדר
2. מגדר ופמיניזם: מושגי יסוד

-
3. יהדות, נשים, גברים, מגדר
 4. נשים במחשבה הפוליטית המערבית
 5. לאומיות ואתניות: תאוריות ויישומן
 6. מתודולוגיה: השוואות

 7. נשים ולאומיות: היסטוריה

 8. נשים ומלחמה

 9. מגדר, לאומיות, ספרות
 10. אונס: כלי נשק
 11. אונס: ספרות, מלחמה
 12. אמנות, נשים, מלחמה
 13. מגעים
 14. זנות
 15. המימד האתני והתרבותי: מילה ומילת נשים
 16. שרות נשים בצה"ל

 17. נשים ולאומיות: המקרה הפלסטיני
 18. מזרח תיכון: מגדר ולאומיות
 19. היהודיות, העבריות והישראליות: יישוב, ציונות ומגדר
 20. מתנחלות, נשים חרדיות: שליחות לאומית?

חומר חובה לקריאה:

1. תיאוריות מגדר
אלאן בלום, דלדולה של הרוח באמריקה (תרגמה מאנגלית: בת שבע שפירא), ת"א, עם עובד, עמודים 109 - 123 ("מין")

Nira Yuval-Davis, Gender and Nation, London, SAGE Publications, 1997

Nira Yuval-Davis, "Gender and Nation", Ethnic and Racial Studies, 16 (4), 1993, pp. 621-632

דפנה יזרעאלי ומחברות נוספות, מין, מגדר ופוליטיקה, תל אביב, הקיבוץ המאוחד, סידרת קו אדום, 1999

דלית באום ואחרות (עורכות), ללמוד פמיניזם: מקראה, מאמרים ומסמכי יסוד במחשבה פמיניסטית, תל אביב, הקיבוץ המאוחד, 2006

אן א. פאוק, לא ניתן!, (תרגמה מאנגלית: שרה מ. לרר), תל אביב, קוראים הוצאה לאור, 1995, 2000

Kate Millett, *Sexual Politics*, Garden City, Doubleday, 1972, pp. 23-58

Rosemarie Tong, *Feminist Thought: A More Comprehensive Introduction*, Boulder, Colorado, Westview Press, Second Edition, 1998

Anne C. Herman, Abigail Stewart (eds.), *Theorizing Feminism: Parallel Trends in the Humanities and Social Sciences*, Boulder, Colorado, Westview Press, 1994, pp. 5-25

Carole Pateman, "Feminist Critiques of the Public /Private Dichotomy", in Stanely I. Benn Gerald F. Gaus (eds.), *Public and Private in Social Life*, London, Croom Helm, 1983, pp. 281-303

Margaret Humm (ed.), *Feminisms: A Reader*, New York, Harvester Wheatsheaf, 1992
(מאמרים נבחרים יינתנו בהמשך)

Margaret Humm, *The Dictionary of Feminist Theory*, New York, Harvester Wheatsheaf, 1989 (בהמשך ינתנו נבחרים ערכים)

2. מגדר ופמיניזם: מושגי יסוד

Anthony Giddens, *Sociology (Third Edition)*, Cambridge, polity Press, 1997, pp. 89-113 (Chapter 5: Gender and Sexuality)

3. יהדות, נשים, גברים, מגדר

Tova Rosen, *Unveiling Eve: Reading Gender in Medieval Hebrew Literature*, Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 2003
רחל אליאור, "נוכחות נפקדות", 'טבע דומם' ו'עלמה יפה שאין לה עיניים': לשאלת נוכחות והעדרן של נשים בלשון הקודש, בדת היהודית ובמציאות הישראלית, "ראה יעל עצמון (עורכת), התשמע קולי? ייצוגים של נשים בתרבות הישראלית, ירושלים, ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד, 2001, עמודים 42-82

William G. Dever, *Did God Have a Wife? Archaeology and Folk in Ancient Israel*, Michigan, Grand Rapids Press, 2005

דניאל אברמס, הגוף האלוהי הנשי בקבלה. עיון בצורות של אהבה גופנית ומיניות נשית של האלוהות, ירושלים, האוניברסיטה העברית, הוצאת מאגנס, 2005

אמירה אמיר (עורכת), דמות האישה במקרא ובמדרש, בית מקרא, כרך 49, חוברת ג (קע"ח, 178), ניסן - סיוון תשס"ד, אפריל - יוני 2004

שלמה אבינר, בת מלך. נשים ביהדות, בית אל, ספריית חווה, תשס"ה, 2005

אברהם גרוסמן, והוא ימשול בך? האישה במשנתם של חכמי ישראל בימי הביניים, ירושלים, מרכז זלמן שז"ר לתולדות ישראל, 2010

ענבר רווה, בפני עצמן, קריאות פמיניסטיות בספרות חז"ל, תל אביב, רסלינג, 2012

4. נשים במחשבה הפוליטית המערבית

Susan Moller Okin, Women in Western Political Thought, Princeton, N.J., Princeton University Press, 1979, pp. 197-230 (John Stewart Mill, a Liberal Feminist), and pp. 233-246 (Women Functionalism, Past and Present).

סימון דה בובואר, המין השני, כרך ראשון: העובדות והמיתוסים, מצרפתית: שרון פרמינגר. תל אביב, בבל, 2001

Ursula Tidd, Simon De Beauvoir, London and NY, Routledge, 2004

Susan Faludi, Backlash. The Undeclared War Against Women, London, Vintage, 1992

ג'ון סטיוארט מיל, שעבוד האישה (תרגום מאנגלית: שונמית ליפשיץ), תל אביב, רסלינג, 2009
5. לאומיות ואתניות: תאוריות ויישומן

Anthony D. Smith, "The Ethnic Sources of Nationalism," Survival, Vol. 35, No. 1, Spring 1993, pp. 48-62

אנתוני ד. סמית, האומה בהיסטוריה, תרגמה מאנגלית: איה ברויאר. ירושלים, החברה ההיסטורית הישראלית, 2003, עמודים 19-110

Ted Robert Gurr, Minorities at Risk: A Global View of Ethnopolitical Conflicts, Washington, D.C.: US Institute of Peace Press, 1993, pp. 89-138.

בנדיקט אנדרסון, קהילות מדומיינות. הגיגים על מקורות הלאומיות ועל התפשטותה, מאנגלית: דן דאור. תל אביב, בית ההוצאה לאור של האוניברסיטה הפתוחה, 2000

רשות:

ארנסט גלנר, לאומים ולאומיות, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1994.

Walker Connor, "A Nation is a Nation, is a State, is an Ethnic Group, is a ...", in John Hutchinson & Anthony D. Smith (eds.), Nationalism, Oxford: Oxford University Press, 1994, pp. 36-46.

Walker Connor, "When is a Nation", in Hutchinson and Smith, pp. 154-159.

Milton J. Esman and Itamar Rabinovitch (eds.), Ethnicity, Pluralism and the State in the Middle East, Ithaca: Cornell University Press, 1988, pp. 3-31

-
- Donald L. Horowitz, *Ethnic Groups in Conflict*, Berkeley: University of California Press, 1985, pp. 3-92.
- Elie Kedourie, "Nationalism and Self-Determination", in Hutchinson and Smith, pp. 49-55.
- James G. Kellas, *The Politics of Nationalism and Ethnicity*, New York: St. Martin's Press, 1991, pp. 1-33.
- Manning Nash, *The Cauldron of Ethnicity in the Modern World*, Chicago: The University of Chicago Press, 1989, pp. 1-20.
- Anthony D. Smith, "The Origins of Nations", in Hutchinson and Smith, pp. 147-154.
- Anthony D. Smith, "Sacred Territories and National Conflict", *Israel Affairs*, 5, 4, 2001, pp. 13-31
- Anthony D. Smith "The Nation: Invented, Imagined, Reconstructed?", *Millenium: Journal of International Studies*, 20, 3, 2001, pp. 354-367
- Athony D. Smith, *The Ethnic Origins of Nations*, Oxford: Basil Blackwell, 1986, pp. 1-18.
- Anna Triandafyllidou, "National Identity and the 'Other' ", *Ethnic and Racial Studies*, Vol. 21, No. 4, 1998, pp. 593-612.
- David Welsh, "Domestic Politics and Ethnic Conflict," *Survival*, Vol. 35, No. 1, Spring 1993, pp. 63-80.
6. מתודולוגיה: השוואות
- Mattei Dogan and Dominique Pelassy, *How to Compare Nations: Strategies in Comparative Politics*, Chatham, New Jersey: Chatham House Publishers, 1990, 2nd edtion, pp. 5-23.
רשות:
- Rod Hague and Martin Harrop, *Comparative Government and Politics: An Introduction*, Atlantic Highlands, New Jersey: Humanities Press International, 1987, 2nd edition, pp. 15-28.
7. נשים ולאומיות: היסטוריה
- David Schaps, "The Women of Greece in Wartime", in John K. Evans, *War, Women and Children in Ancient Rome*, London, Routledge, 1991, pp. 193-213

Jean Bethke Elshtein, Women and War, Brighton, Sussex, 1987, pp. 47-91

סימון דה בובואר, המין השני, עמודים 93 - 201

8. נשים ומלחמה

Jean Bethke Elshtein, Women and War, pp. 3-43

Joshua S. Goldstein, War and Gender. How Gender Shapes the War System and Vice Versa, Cambridge, Cambridge University Press, 2001, pp. 59-127 (Chapter 2: Women Warriors - the Historical Record of Women Combatants)

Amnesty International, Human Rights are Women's Right, London, Amnesty International Publications, 1995, pp. 17-134

רנאטה ויגאנו, אנייזה הולכת אל מותה, מאיטלקית: לאה גולדברג. מרחביה, ספריית פועלים, "לכל", הוצאת הקיבוץ הארצי, השומר הצעיר, 1951
(AGNESE VA A MORIRE, Torino, 1950) 'L, RENATA VIGANO)

Nira Yuval-Davis, Gender and Nation, Chapter 5, pp. 93 -115 (Gendered Militaries, Gendered Wars)

Amnesty International, Lives Blown Apart. Crimes Against Women in Times of Conflict, London, Amnesty International Publications, 2004

9. מגדר, לאומיות, ספרות

יעל פלדמן, ללא חדר משלהן. מגדר ולאומיות ביצירתן של ספרות ישראליות, תרגמה מאנגלית: מיכל ספיר, תל אביב, הקיבוץ המאוחד, 2002

יפה ברלוביץ (עורכת), שאני אדמה ואדם. סיפורי נשים עד קום המדינה, תל אביב, הקיבוץ המאוחד, תשס"ב, 2002

10. אונס: כלי נשק

קתרין מקינון, פמיניזם משפטי בתאוריה ובפרקטיקה (מאנגלית: עידית שורר), תל אביב, רסלינג, 2005, פרקים 7, 9 (עמודים 109 - 119 ; 141 - 163)

Adrien Katherine Wing and Sylke Merchan, "Rape, Ethnicity and Culture. Spirit Injury from Bosnia to Black America", Columbia Human Rights Law Review, 25,

1(1993), 1-48

Joshua S. Goldstein, *War and Gender. How Gender Shapes the War System and Vice Versa*, pp. 332-402 (Chapter 6: *Conquests: Sex, Rape, and Exploitation in Wartime*).

Claudia Card, "Rape as a weapon of war", *Hypatia*, Vol. 11, No. 4, *Women and Violence*, Autumn 1996, pp. 5 - 18

Bülent Diken and Carsten Bagge Laustsen, "Becoming Abject: Rape as a weapon of war", *Body & Society*, 2005, 11: 111, available at: <http://bod.sagepub.com/content/11/1/111>

11. אונס: ספרות, מלחמה

סומרסט מוהם, "הבלתי מנוצחת", מתוך: גשם, תל-אביב: זמורה, ביתן, מודן, תשנ"א, עמ' 271-294.

רונית זגה, "זהות לאומית, אלימות מינית ושאלת המגדר בספרות היפה", רמת גן, דיסרטציה (מ.א.) אוניברסיטת בר אילן, תש"ס, 2000.

רשות:

Time Magazine, 22 February 1993, pp. 30-32.

סוזן בראונמילר, בניגוד לרצוננו, תל-אביב: הוצאת המין השני, 1980, עמ' 1-132.

שולמית לפיד, גיא אוני, ירושלים: כתר, 1982

ג'ון אירווינג, מלון ניו המפשייר

יהודית קציר "שלאפשטונדה", ראה: סוגרים את הים

טוני מוריסון, חמדת

ולדימיר נבוקוב, לוליטה

12. אמנות, נשים, מלחמה

פבלו פיקאסו, "גרניקה":

ראסל מרטין, מלחמתו של פיקאסו, תל אביב, אופוס, 2004

Jean Clair (Ed.), *Picasso. Erotique*, Munich, London and New York, Prestel Verlag, 2001

Rudolf Arenheim, *The Genesis of Painting: Picasso's Guernica*, Los Angeles:

University of California Press, 1962.

Henrik Bramsen, "Guernica Again". *Apollo*, Vol. 92, November 1970

Eugene B. Cantelupe, "Picasso's Guernica", *Art Journal*, Vol. 13, Fall 1971.

Herschel B. Chipp, *Picasso's Guernica: History, Transformation, Meanings*,
Los Angeles: University of California Press, 1988.

Herschel B. Chipp, "Guernica: Love War and Bullfight", *Art Journal*, Winter 1973/74.

Joseph Maseph, "Guernica as Art History", *Art News*, December 1967.

Herbert Routledge Southworth, *Guernica! Guernica!*, Los Angeles, University of
California Press, 1977.

Gordon Thomas and Max Morgan Witts, *Guernica: The Crucible of World War II*,
New York: Stein and Day, 1975

אז'ן דלקרואה, "חרות מנהיגה את העם" (דיון בציור)

רנאטה נגרי, גדולי הציור: אז'ן דלקרואה, תל אביב, מ.ק.מ. 1964

Tom Prideaux, *The World of Delacroix, 1798 - 1863*. New York, Time - Life
Incorporated, 1966

James H. Rubin, "Delacroix's Dante and Virgil as Romantic as a Romantic Manifesto
- Politics and Theory in the Early 1820s", *Art Journal*, Vol. 52, No. 2, Summer
1993, pp. 48 - 58

13. מגעים

אלאן בלום, דלדולה של הרוח באמריקה (תרגמה מאנגלית: בת שבע שפירא), ת"א, עם עובד, עמודים
109 - 123

אנדראה דבורקין, משגל (מאנגלית: דניאל פרידמן), תל אביב, בבל, 2005

לוס איריגארי, מין זה שאינו אחד (מבחר) (מצרפתית: דניאלה ליבר), תל אביב, רסלינג, 2003

לוס איריגארי, אני, את, אנחנו; לקראת תרבות ההבדל (מצרפתית: הילה קרס), תל אביב, רסלינג,
2004

14. זנות

שולמית אלמוג, נשים מופקרות, תל אביב, מרד הביטחון, ההוצאה לאור, והאוניברסיטה המשודרת,
2009

ענת גור, מופקרות: נשים בזנות, תל אביב, הקבוץ המאוחד, סידרת קו אדום, 2009

15. המימד האתני והתרבותי: מילה ומילת נשים

נואל אס-סעדאוי, מאחורי הרעלה, נשים בעולם הערבי, תל-אביב: מסדה, 1988, עמ' 9-108.

ווריס דירי, קתלין מילר, פרח המדבר, תל אביב: דניאלה די-נור, 1999.

יורם בילו, "ממילה למלה: ניתוח פסיכו - תרבותי של הבניית זהות גברית בטקסי ילדות בחברה החרדית", אלפיים, תש"ס, 2000, קובץ 19, עמודים 16 - 46

16. שרות נשים בצה"ל

Nira Yuval-Davis, "Front and Rear: the Sexual Division of Labor in the Israeli Army", *Feminist Studies*, 11, 3, 1985, pp. 649-676

ארנה ששון- לוי, זהויות במדים, ירושלים, הוצאת מאגנס, 2006

דפנה יזרעאלי, "מיגדור בשרות הצבאי בצה"ל", תאוריה וביקורת, 14, קיץ 1999, עמ' 85-109

איריס ג'רבי, המחיר הכפול - מעמד האישה בחברה הישראלית ושירות נשים בצה"ל, תל-אביב, הוצאת "רמות", אוניברסיטת תל-אביב, 1996

אייל בן-ארי, עדנה לוי-שרייבר, "בינו גוף, בינו אופי, ובינו אומה: המגדר והשירות הצבאי בישראל", תרבות דמוקרטית, 4-5, תשס"א, 2001, צבא וחברה בישראל, אוניברסיטת בר-אילן, עמודים 99-130

צה"ל, המכון הישראלי לדמוקרטיה, נשים בצה"ל, ירושלים, 2001, עמודים 9-31 (ברוך נבו, יעל שור, "נשים בצה"ל")

17. נשים ולאומיות: המקרה הפלסטיני

Tamar Mayer (ed.), *Women and the Israeli Occupation. The Politics of Change*, London, Routledge, 1994

Nahla Abdo, "Gender and Politics Under the Palestinian Authority", *Journal of Palestine Studies*, Vol. 28/2, No. 110, 1999, pp. 38-51

Nahla Abdo and Ronit Lentin (eds.), *Women and the Politics of Military Confrontation. Palestinian and Israeli Gendered Narratives of Dislocation*, New York, Berghahn Books, 2002

Amikam Nachmani, "The Palestinian Intifada 1987-1993: the Dynamics of Symbols and Symbolic Realities, the Role of Symbols, Rituals and Myths in National

Struggles”, Civil Wars , Vol. 4, No. 1, Spring 2001, pp. 49-103

Adrien Katherine Wing, “Custom, Religion, and Rights: the Future Legal Status of Palestinian Women”, Harvard International Law Journal, Vol. 35, No. 1, Winter 1994, pp. 149-200

נאדירה שלהוב קיבורקיאן, "תגובה על אירוע של התעללות מינית בילדה בחברה הפלשתינית: הגנה, הרתעה, או ענישה". פלילים, ז, תשנ"ט, דצמבר 1998, עמודים 161-195

18. מזרח תיכון: נשים ולאומיות

רות רודד, נוגה אפרתי (עורכות), נשים ומגדר במזרח התיכון במאה העשרים, ירושלים, האוניברסיטה העברית, הוצאת מאגנס, 2008
ליאת קוזמא, נשים כותבות היסטוריה: פמיניזם ושינוי חברתי במרוקו, אוניברסיטת תל אביב, רמת אביב, מרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה, 2003

מנאר חסן, "הפוליטיקה של הכבוד: הפטריארכיה, המדינה ורצח נשים בשם כבוד המשפחה", ראה דפנה יזרעאלי ואחרים (עורכים), מין, מגדר, ופוליטיקה, תל אביב, הקבוץ המאוחד, 2001, עמודים 267 - 306

Joseph Ginat, Blood Disputes Among Bedouin and Rural Arabs in Israel, Pittsburgh, University of Pittsburgh Press, 1987

Boaz Shoshan (ed.), Discourse on Gender. Gendered Discourse in the Middle East, Westport, CT: Praeger Publishers, 2000

Nikki R. Keddie, Beth Baron (eds.), Women in Middle Eastern History. Shifting Boundries in Sex and Gender, New Haven Yale University Press, 1991, pp. 1-42 (Beth Baron's, and Nikki Keddie's chapters, respectively)

Judith E. Tucker (ed.), Arab Women. Old Boundries, New Frontiers, Bloomington, Indiana University Press, 1993

Fatima Mernissi, Beyond the Veil. Male-Female Dynamics in Modern Muslim Society (Revised Edition), Bloomington, Indiana University Press, 1987

Valentine M. Moghadam (ed.), Gender and National Identity, Women and Politics in Muslim Societies , London, Zed Books, 1994

Suad Joseph and Susan Slyomovics (eds.), Women and Power in the Middle East, Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 2001

Mounira M. Charrad, States and Women's Rights. The Making of Postcolonial Tunisia, Algeria, and Morocco, Berkeley, University of California Press, 2001

Deniz Kandiyoti, “Contemporary Feminist Scholarship and Middle East Studies”, in

Deniz Kandiyoti (Ed.), *Gendering the Middle East*, London, I. B. Tauris, 1996

Sh.H. Katz, "Adam and Adama, Ird and Ard: En-gendering Political Conflict and Identity in Early Jewish and Palestinian Nationalism", in Deniz Kandiyoti (Ed.), *Gendering the Middle East*, pp. 85 -105

עמי אלעד – בוסקילה (עורך), נעליים ללא עקבים. סיפורים מודרניים של יוצרות ערביות. תל אביב, ספריית מעריב, 2004

19. היהודיות, העבריות והישראליות: יישוב, ציונות ומגדר

עוז אלמוג, פרידה משרוליק. שינוי ערכים באליטה הישראלית, כרך ב, שער רביעי: החזית הפמיניסטית. חיפה, הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה וזמורה ביתן, 2004, עמודים 859 - 1001
מרגלית שילה, רות קרק, גלית חזן-רוקם (עורכות), העבריות החדשות. נשים ביישוב ובציונות בראי המגדר, ירושלים, יד יצחק בן צבי, 2001

מרגלית שילה (עורכת), להיות אישה יהודיה, ירושלים, אורים, 2003

טובה כהן ושמואל פיינר (עורכים), קול עלמה עבריייה: כתבי נשים משכילות במאה ה - 19, תל אביב, הקיבוץ המאוחד, סדרת מגדרים, 2006

בת שבע מרגלית-שטרן, גאולה בכבלים: תנועת הפועלות הארץ ישראלית, 1920-1939, ירושלים, הוצאת יד בן צבי ומכון שכטר, 2006

רחל אליאור, "נוכחות נפקדות", ראה: יעל עצמון (עורכת), התשמע קולי?, עמודים 42-82

אסתר מאיר גליצנשטיין, "סינדרלות' יהודיות מבגדאד: מאבקן של נערות ציוניות בעיראק על שיוויון זכויות ועל עלייה לארץ ישראל", ראה: יעל עצמון (עורכת) התשמע קולי?, עמודים 365-390

דבורה ברנשטיין, "קולות מן הגרעין הקשה", ראה: יעל עצמון (עורכת), התשמע קולי?, עמודים 116-133

יפה ברלוביץ (עורכת), שאני אדמה ואדם. סיפורי נשים עד קום המדינה, תל אביב, הקיבוץ המאוחד, תשס"ב, 2002

דבורה ברנשטיין, אישה בארץ ישראל. השאיפה לשיוויון בתקופת היישוב, תל אביב, הקיבוץ המאוחד, 1987

אורית קמיר, שאלה של כבוד. ישראליות וכבוד האדם, ירושלים, הוצאת כרמל, 2004, פרקים 2-3, עמודים 43 - 105

מירה קצבורג – יונגמן, נשים ציוניות באמריקה – הדסה ותקומת ישראל

דבורה ברנשטיין, נשים בשוליים: מגדר ולאומיות בתל אביב המנדטורית, ירושלים, יד יצחק בן צבי, 2008

Tamar Elor and Tamar Rapport (Eds.), *Women Studies International Forum, Special Issue*, 20 (5/6) 1997.

Israel Social Science Research Special Issues on Feminist Theory and Research Israeli Institutions and Society, 12 (1/2), 1997

20. מתנחלות, נשים חרדיות: שליחות לאומית?

יובל קרני, "נערת הגבעות. 30 שנה לפרשת סבסטיה", ידיעות אחרונות, 7 ימים, 30.7.2004

תמר אלאור, משכילות ובורות: מעולמן של נשים חרדיות, תל אביב, עם עובד, 1992

נסים ליאון, חרדיות רכה: התחדשות דתית ביהדות המזרחית, ירושלים, יד בן - צבי, תש"ע, 2009

חומר לקריאה נוספת:

ראה לעיל חומר מומלץ לקריאה

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %

הרצאה 0 %

השתתפות 0 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

רשימת הקריאה כוללת פריטים לקריאת חובה, קריאה מומלצת, וספרות נבחרת בעשרים הנושאים המפורטים כאן. בחינת סוף השנה תכלול רשימה נבחרת מתוך פריטי החובה והרשות